

RaderWerk

RADERWERK is de rubriek waar we het willen hebben over het gebouw op zich. Het meer technische aspect, de hardware van het jeugdverblijfcentrum, zeg maar. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan over materiaalkeuze, de legionellaproblematiek of het inrichten van bepaalde ruimtes. Deze keer belichten we het thema afval.

AFVALLEN

VERMINDEREN, SORTEREN, BIJHOUDEN EN WEG KRIJGEN VAN AFVAL

Waar mensen zijn, is afval. Het is iets van overal en alle tijden. Voor jeugdverblijfcentra is het dus niet anders, integendeel zelfs. Het komt er daarom als uitbater op aan de hoeveelheid te beperken en de afvalstroom in goede banen te leiden. Dit artikel probeert je wat op weg te helpen.

REGIONALE VERSCHILLEN

Afval, een gemeentelijke bevoegdheid

Afval is een gemeentelijke bevoegdheid. Dit houdt in dat elke gemeente afzonderlijk moet instaan voor een reglementering rond het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen en kan instaan voor bedrijfs-

afvalstoffen. Dit kan door zelf in te staan voor het ophalen en verwerken van afval of door een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met een intercommunale. Een gemeente kan echter bedrijven ertoe aanzetten om samen te werken met een privé-firma die het afval komt ophalen. Welke keuze jouw gemeente heeft gemaakt, kan je terugvinden in het gemeentelijk afvalreglement. In de praktijk zien we voor veel jeugdverblijfcentra dat de afvalophaling gebeurt door zowel gemeente als private firma's.

Het algemeen kader

Gemeenten mogen volgens de OVAM-richtlijn de hoeveelheid van 150 kilogram afval per inwoner niet over-

schrijden. Om deze richtlijn te halen, proberen bijna alle gemeenten afval dat afkomstig is van gezinnen, woonachtig in de gemeente, zoveel mogelijk te scheiden van het overige afval. Omdat jeugdverblijfcentra meestal worden beschouwd als horeca, een bedrijfsactiviteit dus, wordt het afval gecatalogeerd onder het bedrijfsafval. Gemeenten waar dit principe niet wordt toegepast, zijn uitzonderlijk en worden bij het niet halen van de richtlijn beboet. Naast de OVAM-richtlijn, moet het gemeentelijk afvalreglement ook rekening houden met de sorteerplicht. Zomaar afval dumpen in zakken of een container, zonder te sorteren, is niet meer toegelaten. Dit geldt zowel voor huishoudelijk als bedrijfsafval.

Praktisch

Vanaf het moment dat het huis verhuurd wordt aan groepen, wordt dit officieel beschouwd als een bedrijfsactiviteit. Als ook de gemeente de werking van je jeugdverblijfcentrum op die manier interpreteert, moet je als uitbater andere regels volgen dan particulieren. Uitzonderlijk kan de Vlaamse overheid je zelfs vragen om een integraal milieujaarverslag in te vullen waarin je aangeeft hoeveel afval werd geproduceerd. Dat lijkt moeilijk na te gaan, maar als je werkt met private ophaalfirma's, kan je dit redelijk eenvoudig terugvinden.

Wil je weten hoe je moet sorteren, op welke data afval wordt opgehaald en wat dit alles moet kosten, dan neem je best contact op met de milieuableider van je gemeente of zoek je dit op in het gemeentelijk afvalreglement. De gemeente, intercommunale of privé-firma bepaalt tot slot hoe het afval van je jeugdverblijfcentrum moet worden verzameld. Meestal wordt gevraagd afvalzakken voor bedrijfsafval aan te schaffen of een container te plaatsen. De afvalzakken hebben een andere kleur en worden afzonderlijk opgehaald. Voor het plaatsen van een container moet een contract worden afgesloten. Eenmaal je weet wat de inhoud van het reglement is, moet je als uitbater de verblijvende groep ook nog goed informeren. Wat thuis wel kan, kan in bepaalde gemeenten plots niet meer. En dat kan voor verwarring zorgen. Om te vermijden dat een groep verkeerd sorteert, licht je ze dus best in over de geldende regels.

En containerparken?

De containerparken staan ten dienste van de inwoners van de gemeente. Het gewicht van het verzamelde afval wordt mee verrekend in de OVAM-richtlijn. Veel containerparken werken met gepersonaliseerde badges of een elektronisch paspoort. Daarom kan je in de meeste gemeenten afval van je jeugdverblijfcentrum niet altijd kwijt in het containerpark. Kan je er wel terecht, dan moet het afval geregistreerd worden als bedrijfsafval, ook al wordt er in de praktijk vaak een oogje dichtgeknepen. Daarnaast bestaat in een aantal gemeenten een systeem waarbij verblijvende groepen een badge krijgen die geldig is tijdens hun kampperiode.

AFVAL VERMINDEREN

Wil je afval verminderen, dan start je met het vermijden van afval. Dat lijkt gemakkelijker dan het is, zeker omdat je ook afhankelijk bent van de inspanningen van de verblijvende groep. Afhankelijk van de formule waarin groepen verblijven (zelfkook of volpension), zal de aanpak sterk verschillen. Voor groepen in zelfkook komt het er op aan, nog voor het verblijf, de groep aan te sporen

duurzaam op kamp te gaan. Bij volpension heb je het meer zelf in de hand, zeker wat het keukenafval betreft.

De winkelgewoontes

Het vermijden van afval begint bij de aankopen. Als uitbater van een volpensionhuis kunnen we je volgende (winkel)tips meegeven: gebruik herbruikbare tassen of bakken bij het transport om het aantal plastic zakken of kartonnen dozen te beperken. Koop niet-voorverpakte groenten en fruit bij de plaatselijke boer (adressen vind je op www.fermweb.be), op de markt of in de winkel. Probeer zoveel mogelijk individuele verpakkingen te vermijden en kies waar mogelijk het gebruik van herbruikbare verpakking boven te recyclen verpakking. Wil je nog extra tips voor afvalvriendelijk winkelen, dan kan je terecht op een handige website: www.milieukoopwijzer.be (zie ook HuisWerk 4). De winkelgewoontes van een groep in zelfkook heb je uiteraard niet in de hand. Toch kan je de groepen eventueel, via je huisbrochure of in een eerste kennismaking, vragen bewust om te gaan met afval en daarbij enkele tips meegeven. Om de groep te steunen, kan je als uitbater ook zelf enkele initiatieven nemen zoals het voorzien in een drankenservice met herbruikbare flessen of het uithangen van een lijst met plaatselijke handelaars die komen leveren.

Etensresten

De meest gestelde vragen rond afval zijn de vragen rond eten en voedselresten, niet alleen omwille van de hoeveelheid, maar ook omdat ze zorgen voor geurhinder en het aantrekken van ongedierte. Wie dit wil vermijden, moet in de eerste plaats het volume aan etensresten proberen te verminderen. Een goede inschatting van de hoe-

veelheden en het kennen van enkele basisregels voor het opnieuw bereiden van voedsel komen daarom van pas. Volpensionuitbatingen kunnen daarvoor rekenen op hun jarenlange ervaring. Zo weet een ervaren keukenmedewerker bijv. de spaghettiresten te beperken omdat spaghetti in een paar minuten klaar is, als het water aan de kook wordt gehouden. De volle portie komt dus niet onmiddellijk in het water terecht. Wat ook kan, mits het naleven van enkele belangrijke voorschriften, is het verwerken van voedsel in een ander gerecht. Dit gaat dan uiteraard over voedsel dat niet opgediend is, maar in de keuken is gebleven.

Groepen in een zelfkookformule hebben die ervaring en kennis meestal niet. Je kan als uitbater wel enkele zaken doen om groepen te begeleiden, zonder daarom zelf aan de kookvuren te staan. Een kookboek voor grote groepen en gericht naar de eenvoudige kampkeuken of het uithangen van enkele zelf verzonden keukentips, zijn voorbeelden waarmee je sommige onervaren koks al op de goede weg helpt.

Voor het verwerken van bepaalde voedselresten, is een composthoop (of -vat) de ideale oplossing. Ervaren keukenpersoneel weet dat enkel niet-gekookte groenten en keukenafval daar thuis horen. Voor groepen die zelf koken, doe je er best aan te vermelden wat op de composthoop kan en wat niet. Heb je er zelf geen kennis van, vraag dan raad aan je compostmeester in je buurt (zie www.compostmeester.be).

Wat niet op de composthoop mag, kan vaak bij de dieren. Kippen verwerken het grootste deel van de etensresten en zijn, in vergelijking met pakweg een hangbuikzwijntje, gemakkelijk te houden. Logisch dus dat kippen graag geziene afvalverwerkers zijn in jeugdverblijfscentra. Bovendien zorgen ze af en toe nog voor een eitje. De enige tegenprestatie die de dieren vragen, is voldoende scharrelruimte en een hok waar ze zich kunnen beschermen tegen regen en wind. Wie erover denkt afvalkippen te houden, vindt op de website van OVAM een projectendatabank. Daarop staat o.a. een lijst van

gemeenten die deze dieren, al dan niet gratis, ter beschikking stellen. Een andere mogelijkheid is dat je afspraken maakt met een buur die zelf enkele kippen heeft.

Het gebruik van afvalputten, als alternatief voor de composthoop en afvalverwerkende dieren, is in Vlaanderen verboden. Graven van afvalputten wordt in het afvalstoffendecreet namelijk gelijk gesteld met sluikstorten. Een vaak onderschatte afvalfactor zijn de zogenaamde “kosteloze materialen”. Het gaat dan vaak over knutselgerief of decors. Ook hier kan het geen kwaad om de verblijvende groepen wat te sensibiliseren.

AFVAL SORTEREN

Ondanks de inspanningen om afval te vermijden, blijft er altijd wel iets over. Gelukkig moet je er niet mee blijven zitten, maar kan je ermee terecht in het containerpark of wordt het opgehaald. Maar het zal wel nog moeten worden gesorteerd, hier wringt soms het schoentje. Met de beste bedoelingen vullen de meeste groepen de PMD-zak of geven ze dieren het keukenafval, maar toch loopt het fout. Mogelijke oorzaken kunnen de bovenstaande regionale verschillen zijn of onwetendheid of nonchalance van de groepen. Als uitbater van een klein jeugdverblijfcentrum kan je nog gemakkelijk controleren, maar voor grotere centra zal het van belang zijn duidelijkheid te scheppen. We formuleren enkele voorstellen om het sorteren zo vlot mogelijk te laten verlopen.

Een duidelijk aanspreekpunt

Een eerste mogelijkheid is het aanspreken van de groepsverantwoordelijke om het correct sorteren in goede banen te leiden. Deze persoon wordt door de uitbater op de hoogte gebracht van de geldende regels van de gemeente of stad en dient als aanspreekpunt wanneer blijkt dat de sorteerregels worden overtreden. Ter ondersteuning bezorg je de verantwoordelijke best nog een beknopte handleiding. Daarop kan hij/zij en de groep terugvallen in geval van twijfel.

VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

DE KALEI DILSEN-STOKKEM

De Kalei, een jeugdverblijfcentrum van Chiro in Dilsen-Stokkem, kan geen gebruik maken van de gemeentelijke ophaaldienst. Het centrum wordt beschouwd als bedrijf waardoor Ann Thielemans, verantwoordelijke van De Kalei, verplicht is zelf in te staan voor het verwijderen van afval. De keuze is gevallen op een systeem van ondergrondse afvalopslag. In de grond zitten 5 containers die volledig afsluitbaar zijn. Groepen vullen aparte rolcontainers en afvalzakken die € 2,50 kosten per stuk, wat groepen aanzet tot een zuinig afvalbeleid. Voor de inhoud van de rolcontainers en de afvalzakken in de ondergrondse afvalopslag komt, worden ze gecontroleerd. Is het niet of onvoldoende gesorteerd, dan kan er een extra kost van € 32,50 worden aangerekend per rolcontainer of afvalzak. Door de hoge boete en het strenge toezicht, houden groepen zich aan de regels. De ondergrondse afvalopslag heeft als voordeel dat er geen geurhinder is en dat er geen ongedierte op af komt. Het enige nadeel is het prijskaartje, omdat deze containers door een gespecialiseerde firma worden opgehaald.

Voor het gratis en op vraag ophalen van papier en karton kan Ann dan weer rekenen op de plaatselijke kringloopwinkel.

GOORHEEM AARSCHOT

Lieve Lembrechts, verantwoordelijke van kamphuis Goorheem, kan dan wel weer rekenen op de ophaling van PMD en GFT door de stad. Het restafval wordt niet opgehaald. Daarvoor huurt Lieve een container bij een firma die deze om de twee weken, of op vraag, komt ophalen. Een deel van het keukenafval kan naar de composthoop en in de nabije toekomst komen er kippen bij.

JEUGD- EN KAMPHEEM SLOERODOE BOCHOLT

Afvalverwerking op het domein van Sloerodoe gebeurt in verschillende fracties. Voor huishoudelijk plastic, blik, tetraverpakkingen en papier/karton staan 4 containers met grote plastic zakken in. Tijdens de zomermaanden moeten de huurders de containers zelf naar het containerpark brengen. Bij weekendverhuur brengt Rudi Coninx, verantwoordelijke van Sloerodoe, alles zelf naar het containerpark. Momenteel is dit systeem nog volledig gratis. Klein gevaarlijk afval verdwijnt in de milieubox, niet gekookte groenten en keukenafval kunnen op de composthoop en frituurolie wordt verzameld in een grote ton die door een firma wordt opgehaald, waarna de olie gerecycled wordt.

Tot slot staat er per verblijvende groep een container met chip voor het restafval. Daarin kan alles wat niet tot de andere fracties behoort. De container wordt door de plaatselijke intercommunale gewogen, geleegd en meegenomen. Kort na het ophalen wordt via de mail een stand van zaken gegeven. Bij de eindafrekening wordt het te betalen bedrag voor afval, water, gas en elektriciteit afgetrokken van de waarborg.

Indien de groepen slecht of helemaal niet sorteren, moeten ze het afval zelf mee naar huis nemen. Sorteren is een bewuste keuze voor Sloerodoe, vandaar dat ze ook geen grote afvalcontainer hebben geplaatst waarin alles kan worden gedumpt.

Visualiseren

Om het sorteerproces verder te verbeteren, informeer je best de volledige groep. Daartoe zal het vermelden van de sorteeregels bij aanvang van het verblijf of het voorzien van een handleiding niet volstaan. Allerlei initiatieven moeten het sorteren voor de bezoekende groepen vergemakkelijken. Plaats je als uitbater per lokaal één vuilbak voor papier, één voor PMD en één voor restafval, dan creëer je een “afvaleiland” waar de groep reeds van bij het begin kan sorteren. Het voordeel voor de groep is dat ze op het einde van het verblijf niet alles bij het restafval moeten dumpen of alles nog moeten sorteren. Ook op het domein kan je zo’n afvaleilanden voorzien. Niet alleen bij het afvaleiland, maar ook bij de composthoop en de kippenren (zie “afval verminderen”) komt het erop aan om de groepen goed te informeren waar welk afval hoort. Het plaatsen van duidelijk leesbare panelen waarop de nodige uitleg staat, kan hierbij zeker helpen. Kan je de informatie op een jeugdige manier aan de man brengen door bijv. prenten te voorzien, dan wordt het sorteren nog aantrekkelijker. Je kan best ook aparte emmers voorzien voor composthoop en/of kippenren.

AFVAL OPBERGEN

Tijdens of na het verblijf kan je het gesorteerde afval centraliseren op één punt. Bepaalde jeugdverblijven voorzien daarvoor een tuinhuis of organiseren een heus minicontainerpark. Wie erkend is of erkend wil raken via het decreet “Toerisme voor

allen”, moet trouwens een plaats buiten de gebouwen voorzien om het dagelijks huisvuil te plaatsen. Die opbergplaats is liefst een donkere afgesloten ruimte, voorzien van een verharde vloer. De verharde vloer maakt het onderhouden een stuk gemakkelijker, terwijl de donkere en afgesloten ruimte allerlei ongedierte buiten houdt. Erkend of niet, het is sowieso zinvol een aparte plaats te voorzien omdat de ophaalmomenten van het afval of de openingsuren van een containerpark in de meeste gevallen niet gelijk lopen met het vertrekmoment van de groepen.

In bepaalde gevallen zal je als uitbater dus zelf moeten instaan voor het verwijderen van het afval. Praktisch opbergen is daarom aangewezen. Dit kan onder andere door de opbergplaats zo dicht mogelijk tegen de straat te voorzien. Zo hoef je bij het ophalen het afval niet meer te verplaatsen. In het beste geval hoef je enkel een deur van je opbergplaats te openen. Praktisch opbergen heeft ook te maken met het vergemakkelijken van het verplaatsen van afval. Daarom voorzie je verschillende gemakkelijk hanteerbare boxen waarin glas, papier en klein gevaarlijk afval moet. Een bijkomend voordeel is dat boxen vochtbestendig zijn, waardoor bijvoorbeeld papier niet verandert in een papperig goedje.

AFVAL WEG KRIJGEN

Afval kan je op diverse manieren weg krijgen. De gemakkelijkste oplossing zou het kampvuur kunnen zijn waarop alle afval wordt gedumpt. Gelukkig voor het milieu echter is verbranden van afval verboden, waardoor de kost van eventuele boetes een pak hoger zal liggen dan de aankoop van vuilniszakken. Het afval laten meenemen door de verblijvende groep is eveneens af te raden, omdat het behoorlijk klantvriendelijk is en de kans op sluikestorten aanzienlijk vergroot. Uit de praktijk blijkt dat het gebruik van een afvalcontainer frequent voorkomt. Wil je het gebruik van de container beperken, dan plaats je best een kleiner

model. Zo ben je als uitbater verplicht het sorteren strikter op te volgen, zeker wanneer je betaalt per ophaalbeurt. Daarenboven geeft Val-I-PAC, een vzw die bedrijven informeert rond de reglementering op afval, premies voor o.a. het huren van selectieve containers. Meer info op www.valipac.be.

De meest aangewezen methode is het afval wegbrengen naar het containerpark, ofwel door de eigenaar ofwel door de bezoekende groep. Is het de taak van de groep, dan breng je ze uiteraard op de hoogte van de openingsuren en de eventuele bijdrage. Komen de uren niet overeen met het vertrek, dan maak je daar de groep nog eens extra attent op. Voor de weekendverhuur zal het afval door de groep niet kunnen weggebracht worden. Hier zal je als uitbater zelf het afval naar het containerpark moeten brengen, een ideale gelegenheid om ondertussen de relatie met de opzichters te onderhouden.

Wordt afval toch opgehaald door de gemeente, dan is het gebruik van reglementaire vuilniszakken ongetwijfeld verplicht. Omdat de regelgeving rond het gebruik van vuilniszakken terug regionaal verschilt, koop je als uitbater best een rol en stel je deze ter beschikking van de groepen.

DE VERVUILER BETAALT

De manier waarop uitbaters met de kost van afval omspringen is verschillend: ofwel betalen groepen de gebruikte vuilniszakken, ofwel betalen ze de dagprijs voor de container, ofwel is het een forfaitaire bijdrage. Als een vaste dagprijs of forfait wordt aangerekend, is het echter de uitbater of de milieubewuste groep die mee betaalt voor de groep die weinig rekening houdt met verminderen en sorteren van afval. Daarom zijn wij voorstander van het principe “de vervuiler betaalt”. Op die manier worden groepen beloond die inspanningen doen om afval te beperken. In bepaalde centra wordt zelfs, voor wie afval slecht beheert, een extra boetesysteem uitgewerkt.

Met dank aan Bruno Desmet (Ivago)